

Achtentwintigste jaargang nr. 4

juli / augustus 1976

DE NIJDAMSTRA TYNGE

PERIODIEK VOOR DE GESLACHTEN
NIJDAM, NIEUWDAM, VLEER, WIJNIA

NIJDAMSTRA

Orgaan der Nijdamstra-Stichting

Vriendschap is zo kostbaar en zo breekbaar
dat ze een voortdurend onderhoud nodig
heeft.

***

Als de zomer om 't hoekje komt kijken,
wachten we in ons dorp, bij de maaldert
de zwaluwen; vliegend over de poëldert,
Wij weten dan; de zomer is zeer nabij.

Ze lieten dit jaar lang verstek gaan,
De lente was ook zo lang koud geweest,
Ze moesten toch komen, allen te saam,
Het feest dán, boeide het meest.

Op een zonnige morgen, heel vroeg
daar waren ze, wel dertig en meer.
Ze bouwden hun nesten, sterk en goed,
Architecten bij elk strootje weer.

Toen werden de nesten niet meer verlaten
Ze wachten; Wie had hen dit geleerd?
Wij dorpelingen stonden daar gelaten,
God wist het, Hij had hun geformeerd.

_

KASTEEL BERGH

Tijdens mijn vakantie heb ik ook 's Heerenberg aangedaan, toen ik in Gelderland was.

Ik heb een kijkje mogen nemen in het kasteel Bergh.

Het kasteel Bergh, veelal bekend als het Huis Bergh, gelegen kort bij de Duitse grens, is lange tijd de residentie geweest van het eertijds vermaarde geslacht der heren en graven Van den Bergh.

Zoals zo vele kastelen, is het meermalen door branden en oorlogen geteisterd, doch heeft nog veel van zijn vroegere bouwwijze behouden.

De bouwgeschiedenis gaat terug tot de 13e eeuw. De belangrijkste, thans nog bestaande delen dateren uit de 15e en 17e eeuw.

Na de dood van Oswald III, de laatste graaf van den Bergh, in 1712 ging het bezit door vererving over aan het Zuidduitse geslacht Von Hohenzollern te Sigmaringen.

Deze familie woonde echter weinig op het kasteel en van 1799–1912 werd het voor verschillende doeleinden verhuurd.

In 1912 werd Bergh met de bijbehorende Montferlandse bossen het eigendom van de heer J.H. van Beek, industrieel te Enschede, die zich wilde inzetten voor het behoud van het geheel. Hij liet het kasteel restaureren en richtte het geleidelijk in met een waardevolle kollektie meubelen en kunstvoorwerpen, vooral uit de latere middeleeuwen.

In maart 1939 werd een groot deel van het huis door brand verwoest. Dank zij de hulp van de plaatselijke bevolking kon echter veel van de inventaris gered worden.

Nog in hetzelfde jaar begon de wederopbouw, die in de herfst van 1941 voltooid werd.

Het gehele Berghse bezit, omvattende het kasteel met de bijbehorende gebouwen, landerijen en bossen, destijds tezamen ruim 1650 ha, de kunstinventaris en het historisch zeer belangrijke archief werd in 1946 door de familie Van Heek, overgedragen aan de Stichting Huis Bergh, met het doel het kasteel als historisch monument en de bossen als natuureservaat voor de gemeenschap te bewaren.

Te bezichtigen zijn doorgaans de hal van het middeleeuwse hoofdgebouw, verschillende zalen en de grote toren. Van daar heeft men een fraai uitzicht over de omgeving.

Het interieur bevat schilderijen van Nederlandse, Duitse en Italiaanse meesters van de 14e tot de 18e eeuw, meubelen, beeldbouw, smeedwerken, wapens en nog veel meer.

Een klein deel van de inventaris bestaande uit 17e en 18e eeuwse portretten, is nog afkomstig van de vroegere bezitters.

In een der kelders bevindt zich een geologische afdeling met gesteenten en fossielen uit het Duits-Nederlandse grensgebied, die slechts op speciaal verzoek toegankelijk is.

Het Bergherbos, het beboste heuvelland aan de Duitse grens, is een voormalig produktiebos van naaldhout, tevens natuur- en jachtreservaat en beslaat een oppervlakte van plm. 1500 ha.

Het bos biedt broedgelegenheid aan enige zeldzame vogelsoorten. Er zijn verder o.m. reeën, vossen, dassen, marters en somtijds ook herten en wilde varkens.

De heuvels zijn stuwwallen en smeltwaterafzettingen van zand, grind en leem, gevormd in de voorlaatste ijstijd.

De hoogste punten zijn Hettenheuvel (93 m.), Keurvorstenheuvel (81 m.) en de Hulzenberg (85 m.).

Aan de voet liggen enkele interessante bronnen. Een ervan, het Peeske, levert water aan een stuwmeertje, dat kracht geeft aan een kleine watermolen.

* _ *

FAMILIEBERICHTEN

Dankbaar en blij zijn wij met de geboorte van ons zoontje en broertje
JOHAN.

F. Nijdam-Hellinga

D.T. Nijdam

Douwina en André

Sneek, 12 juli 1976.

Furmerusstraat 258.

*

JANNES ANDRIES HOFSTRA en MAAIKE NIJDAM

dogge jimme nou to witten dat hja, ek út namme fan harren âlders, trouwe sille op woansdei 21 july 1976, de middeis om twa ûre yn it gemeentehûs to Snits.

De tsjerklike bifêstiging sil wêze om 3 ûre yn de Herfoarme tsjerke to Aldega (W), troch de rju eale hear Ds. W. Schaap.

Gossepeallen 67

Snits

Reafinne 1

Aldega (W.)

Takomstich wensté: Yndustrywei 18, De Westerein (Zwaagwesteinde).

*

WIEBE BIJKER en HANNEKE WIJNJA

willen u graag vertellen, ook namens hun ouders, dat zij gaan trouwen op donderdag 5 augustus 1976 om 15.30 uur in het stadhuis van Sneek.

Haven 2,

Roordahuizum

Loëngasterlaan 98

Sneek

Wij komen te wonen: Schoolstraat 14, Sneek.

*

Dankbaar en blij hopen wij D.V. maandag 12 juli het 25-jarig huwelijksfeest te vieren met onze lieve ouders JELLE NIJDAM en REZIE NIJDAM-DEMANDT. Dat God hen nog lang voor elkaar en ons mag bewaren is de wens van hun kinderen

Ida en Duco
Klaas
Toos en Jacob
Pieter Jelle

Franeker, juli 1976
Raadhuisplein 10.

*

Vrijdag 18 juni is het 25 jaar geleden, dat onze lieve ouders FRITS WIJNJA en HILLY WIJNJA-BOERSTRA in het huwelijk zijn getreden.

Dat ze nog lang voor elkaar en voor ons gespaard mogen blijven, is de wens van hun dankbare kinderen.

Piet en Nanny
Leo
Freddy

Sneek, juni 1976
Boetsstraat 40.

*

Maandag 2 augustus is het 25 jaar geleden dat onze ouders ROEL YKEMA en FETSKE YKEMA-NIJDAM in het huwelijk zijn getreden.

Hun dankbare kinderen:

Klaas, Geeske, Pieter, Theo.

Wijckel, juli 1976
Wyckelerdyk 27.

*

Geheel onverwacht ging van ons heen, mijn lieve man, onze zorgzame vader en opa MACHIEL NIJDAM op de leeftijd van 69 jaar.

Leeuwarden, 15 juni 1976
Auke Stellingwerfstraat 69.

J. Nijdam-Weistra
kinderen en kleinkinderen.

*

Rêstich is fan ús hinneigen ús soarchsume mem, beppe en oerbeppe
FOKJE WIJNJA sûnt 15 july 1970 widdou fan A. Scheenstra, yn'e âldens
fan 84 jier.

't Hearrenfean, 8 july 1976

Fok 14.

't Hearrenfean: H. Scheenstra
H. Scheenstra-Bakker
De Lemmer: C. Haveman-Scheenstra
H. Haveman
Dunega: J. Scheenstra
G. Scheenstra-Wienia
en beppesizzers.

_

FAMILIENIEUWS

SNEKER WILLEM NIJDAM BESTE L-RUITER H'VEEN

Willem Nijdam op Lisander van de landelijke rijvereniging De Waterpoorters uit Sneek is 12 juni jl. eerste geworden bij het L-springen over een klassiek parcours. Het concours werd gehouden in het Thialf stadion te Heerenveen. De deelnemende ruiters kwamen uit alle delen van het Noorden des Lands, bovendien gaven een aantal combinaties van de NCRV springtrofee acte de présence.

Neef P.S. Nijdam uit Eestrum reed zaterdag 17 juli jl. om kwart voor tien 's avonds op de Zomerweg onder Noordbergum een reebok dood. Het dier rende plotseling de weg over en kwam tegen de linker voorkant van de auto terecht.

Neef Hoite Nijdam, Idaard wist op een bijzonder schrandere wijze de natuur te hulp te komen. Na de warmteperiode had het wel een beetje geregend, maar toch zeker niet dat er zo maar een groot meer van ca. vier pondemaat aan de zuidkant van Idaard ontstond. Hij had nl. een dijkje doorgestoken, waardoor deze plas ontstond. Een paar dagen later heeft hij opnieuw de schop ter hand genomen om het water weer van het land te laten vloeien er wel voor zorgend, dat de greppels vol bleven staan. Hij ging dan ook van de gedachte uit: „Deze plas moet gras worden”. Op het doordrenkte land strooide hij kunstmest, want op deze manier tracht hij gras te winnen voor stalvoer voor zijn vee.

ATTENTIE .....ATTENTIE !!

Van onze penningmeester kreeg ik bericht dat nog 7 familieleden hun abonnementsgeld niet hadden overgemaakt.

Ik ben er geen vriend van namen van diegene in de „Tynge” op te nemen, daar ik thans vertrouw dat het verschuldigde bedrag wordt gegireerd.

Gironummer en bankinstelling zijn op de achterzijde van uw familieblad vermeld.

Uw voorzitter.

In de vorige „Tynge” vroeg ik het tegenwoordige adres van neef Hans Nijdam v/h wonende Kerspelstraat 39, Mijdrecht.

Is er nu geen familielid die mij dit kan mededelen? Nogmaals dit verzoek!

VERVELING – VAKANTIE

Het is zaterdag 4 juli 1976 als ik dit schrijf. De grote uittocht vakantiegangers is in z'n hevigheid ontbrandt.

Hoewel het zeer warm weer is moet ik toch een 80 km autorijden, waar ik niet onderuit kan. Het is ontzettend heet in de auto en druk op de weg.

Steeds goed opletten!

Voor mij reden enige auto's met een gemiddelde snelheid van 100 km en mijn snelheid aangepast. Opeens naast me een wagen, die in alle drukke wegverkeer nog een inhaalmanoeuvre uitvoerde met minstens een snelheid van 160 km. Bij drie tegenliggers flitsten de lampen aan. Ik en mijn voorrijders traptten allen op de rem. Laat mij nu direct zeggen, dat alles goed is gegaan. In de wagen zaten een man, vrouw en drie kinderen.

Nam deze man nu deel aan de grote vakantie-uittocht? Voor hemzelf en voor anderen?

In onze vakantie trekken we er toch op uit om eens iets anders te zien en te beleven. Had de botsing reëel geweest, dan hadden we allen iets anders gezien, tenminste of wij nog konden zien.

Zou deze man zich nu reeds, de eerste dag van de vakantie al vervelen en door verveling het gaspedaal maar op de plank. Over verveling gesproken?

In de vakantie willen we ons toch bevrijden van de eentonigheid van het alledaagse leven. Ja, ja, zo wordt het gezegd. Weet u waar ik bang voor ben? Dat de vakanties te massaal zijn en daarin komt om het hoekje kijken, de eentonigheid van het dagelijkse sleur-leven. Dan wordt het toch weer, verveling ook tijdens de vakantie. Onze tijd schept verveling. Ik behoef alleen maar te wijzen op radio en t.v. Wie zich wil laten ontspannen

moet deze communicatiemiddelen niet op zich laten inwerken.

Waarom is onze samenleving dikwijls een verveling? Ligt dit in onze arbeid?

Dat geloof ik niet. Wij leggen zelf de verveling erin. En onze vrije tijd weten wij niet goed te besteden.

De oorzaak van verveling zoeken wij dikwijls niet bij ons zelf, daar waar het diepste punt ligt. Weet u, dan wordt het vreemde woord „stress” gebruikt, dat overspanning betekent.

Dit alles brengt de welvaart bij ons binnen, met z'n vergezichten en dieptepunten.

Laat ons toch genieten tijdens de vakantie en straks terugkomen, de verveling van ons afschudden en met frisse moed onze arbeid aanpakken.

Wij allen moeten deze ziekte-wekkende kiem onder de knie zien te krijgen.

*
*
*

GENEALOGIE

KINDEREN VAN JACOB SJOUKES WYNIA EN YFKE GERBENS RIJPM.A.

IX – 989 – SJOUKE JACOBS WYNIA, geboren 21.8.1841 te Hijdaard, arbeider, overleden in 1925 te Nijland, trouwde 13.5.1865 in Wymbritseradeel met: TRIJNTJE MOLENMAKER, geboren 4.2.1844 te Burgwerd, dochter van Reinder Lolkes Molenmaker en Sjoerdje Foppes de Jong.

Kinderen:

1657 JACOB SJOUKES, geboren 17.5.1866 te Nijland. Overleden 6.6.1866 aldaar.

1658 JACOB SJOUKES, geboren 30.4.1867 te Nijland, volgt.

1658a REINDER SJOUKES, geboren 30.4.1867 te Nijland, overleden 4.5.1867 aldaar.

1659 SJOERDJE SJOUKES, geboren 21.9.1868 te Nijland, trouwde 14.5.1898 in Wymbritseradeel DIRK BROUWER.

1660 REINDER SJOUKES, geboren 21.2.1870 te Nijland, volgt.

1661 YFKE SJOUKES, geboren 16.7.1873 te Nijland, huwde PIETER TJALSMA.

1662 GEISKE SJOUKES, geboren 17.7.1875 te Nijland, ongehuwd.

1663 LOLKE SJOUKES, geboren 12.3.1877 te Nijland, overleden 23.5.1877 aldaar.

1664   LOLKE SJOUKES, geboren 24.4.1879 te Nijland, volgt.

KINDEREN VAN SJOUKE JACOBS WYNIA EN TRIJNTJE MOLENMAKER..

-X- 1658 - JACOB SJOUKES WINIA, geboren 30.4.1867 te Nijland, van beroep ..... overleden.....te ..... trouwde..... te.....
YMKJE JANS NIJDAM (-1912-) geboren 12.3.1871 te Burgwerd, overleden ..... dochter van Jan Pieters Nijdam en Hiltje Jans Sijpersma.

Kinderen:

-X- REINDER SJOUKES WINIA, geboren 21.2.1870 te Nijland, arbeider, overleden 24.5.1937 te Nijland, trouwde ..... in Wymbritseradeel met (I) JOHANNA BOUWINA BOSCHMA, geboren ..... te Oudega (W), overleden in 1902 te Nijland. Dochter van Douwe Boschma en Etta Maria Schuur, hertrouwde op ..... te..... (II) HENDRIKJE MARKS DIJKSTRA, geboren ..... overleden 30.11.1927 te Nijland, dochter van Mark Dijkstra en .....

Kinderen:

Uit eerste huwelijk:

SJOUKJE REINDERS	geboren 17.3.1895 te Vijfhuus o/Wolsum.
DOUWE REINDERS	geboren 1.8.1896 te Oudega (W).
JACOB REINDERS	geboren 9.4.1898 te Enkhuizen. Op 62-jarige leeftijd overleden te Sneek op 14.4.1960, ongehuwd.
KOENRAAD REINDERS	geboren in 1901 te Enkhuizen en vier weken na dien overleden.

Uit het tweede huwelijk:

AGNIETTA REINDERS	geboren 3.3.1904 te Nijland, overleden 24.9.1959 <i>te Drachten</i> ~~aldaar~~ , was gehuwd met: HENDRIK BOOTSMA.
JOHANNES REINDERS	geboren 27.2.1911 te Nijland, volgt.

-X- LOLKE SJOUKES WINIA, geboren 24.4.1879 te Nijland, van beroep ..... overleden 5.3.1958 te Bolsward, trouwde 14.5.1904 in Wonseradeel (Witmarsum) met: GADSKE MARTENS BRUINSMA, geboren 15.1.1883 te Hichtum, overleden 18.9.1946 te Bolsward, dochter van Marten Bruinsma en Gatske van der Berg.

Kinderen:

SJOUKE LOLKES geboren 2.4.1905 te Bolsward.
GATSKE LOLKES geboren 2.10.1906 te Bolsward, overleden
5.7.1907 aldaar.
MARTEN LOLKES geboren 14.9.1908 te Bolsward, volgt.
JACOB LOLKES geboren 14.2.1911 te Bolsward
GATSE LOLKES geboren 13.5.1913 te Bolsward, overleden 11.6.
1913 aldaar
GATSE LOLKES geboren 7.8.1914 te Bolsward
CATHRINUS LOLKES geboren 29.4.1916 te Bolsward.

KINDEREN VAN REINDER SJOUKES WINIA EN
JOHANNA BOUWINA BOSCHMA.

—XI— SJOUKE REINDERS WINIA, geboren 17.3.1895 te Vijfhuis onder
Wolsum. trouwde 8.5.1920 te Nijland met GERLOFKE HESSELS NET-
TINGA, geboren 20.6.1899 te Fols gare, dochter van Hessel Nettinga en
Akke Twijnstra.

Kinderen:

AKKE SJOUKES geboren 17.2.1921 te Nijland, huwde REINDER
STOLTE, Nessenwei 12, Oosthem.
REINDER SJOUKES geboren 20.2.1922 te Nijland
HESSEL SJOUKES geboren 5.8.1923 te Nijland, volgt.
JOHANNA SJOUKES geboren 6.4.1925 te Nijland, verpleegster, over-
leed te Drachten aan een ongeneeslijke ziekte op
8.2.1963
BOTJE SJOUKES geboren 2.1.1928 te Fols gare, huwde CORNELIS
BOERSMA, Oudega (W)
AGNIETTA JOUKES geboren 24.7.1931 te Oosthem, huwde LOLKE
KLIJNSMA, Harich
JACOB LOLKE SJOUKES geboren 24.3.1933 te Oosthem
LOLKE SJOUKES geboren 9.5.1934 te Oosthem
SJERP SJOUKES geboren 22.1.1937 te Oosthem
JOUKJE SJOUKES geboren 13.11.1938 te Oosthem, huwde JELLE
EEKMA, Zandpad 41 te Maassluis
ETTA MARIA SJOUKES geboren 28.10.1943 te Oosthem, huwde JAN
FOPMA, Gauw 58.

–XI– DOUWE REINDERS WINIA, geboren 1.8.1896 te Oudega (W.),
koemelker van beroep, vertrok naar Budberg (Duitsland), waar hij op 71-
jarige leeftijd overleed 14.9.1967. Hij trouwde ..... te..... met:
ANNA BAAS, geboren ....., overleden ..... dochter van: .....

Kinderen:

KARL DOUWES
WERNER DOUWES
ANDREAS DOUWES
welke alle drie naar Canada emigreerden.

ZOON VAN REINDER SJOUKES WINIA EN
HENDRIKJE MARKS DIJKSTRA

–XI– JOHANNES REINDERS WINIA, geboren 27.2.1911 te Nijland,
van beroep timmerman, trouwde 19.5.1937 in Wonseradeel (Witmarsum)
met: ANTJE LIEUWES JORRITSMA, geboren 13.11.1913 te Witmarsum,
dochter van Lieuwe Jorritsma en Hieke Bartsma.

Kinderen:

HIEKE JOHANNES geboren 7.3.1938 te Nijland, huwde JAN
BEUKENS te Nijland.
HENDRIKJE JOHANNES geboren 15.7.1935 te Nijland, huwde JOUKE
VEENSTRA, Sneek
LIEUWE JOHANNES geboren 3.8.1943 te Nijland, ongehuwd
AGNIETTA JOHANNES geboren 4.4.1945 te Nijland, huwde SIMON
ELZINGA, Schettens.

Wordt vervolgd,

C. van der SCHOOT – Azn..

Overgenomen uit: Zuid-Afrikaanse Koerier — januari 1976.

ONDER DE DUINEN SCHULT EEN MEER

Het verhaal van een merkwaardige ondergrondse bron in het hartje van de onherbergzame Namib.

De oudste woestijn ter wereld. In het noorden ligt de „Seekus van die Dood”, een der meest verlaten en onherbergzame gebieden ter wereld. In het zuiden liggen steriel zandduinen, zo ver het oog reikt tot bij de Oranjeriviermond - duin na duin na duin, sommige tot 300 meter hoog. Dat is de Namib. En in het midden, aan de kust, ligt Walvisbaai. De neerslaghoeveelheid is zo gering dat meten haast niet mogelijk is — minder dan 20 mm per jaar. In de afgelopen acht jaar heeft het misschien drie of vier maal geregend en toen het regende, holden de kinderen gillend naar binnen omdat ze dachten dat het einde van de wereld nabij was.

Walvisbaai, Zuidwest-Afrika's op één na grootste stad, is echter een snelgroeiende, industriestad met 25.000 inwoners. Voedsel en water zijn er niet. Voedsel kan aangevoerd worden, maar geen enkele industriestad kan het zich veroorloven water over grote afstanden te transporteren.

Men zou verwachten dat water voor de bewoners van Walvisbaai een obsessie zou zijn. Niets is minder waar. Windhoek, 412 k.m. ten oosten van Walvisbaai, krijgt 425 mm regen per jaar en water vormt daar een eeuwig probleem. Het gebrek aan water heeft Windhoeks ontwikkeling in zo sterke mate geremd, dat de stad de wereld verstomd heeft doen staan door water voor huishoudelijk gebruik uit rioolwater te herwinnen.

Hoe komt Walvisbaai dan aan zijn water? Het geheim is een van 's werelds grootste ondergrondse „rivieren”. Over een oppervlakte van honderden vierkante kilometers sijpelt het water onder de aarde door, onder de zandbedding van de Kuisebrivier. Het water komt uit het opvanggebied in het hoogland van Khomas, ten westen van Windhoek.

Deze onderaardse waterbron bevat naar schatting evenveel water als de Vaaldam. Ondanks het verbruik, dat elk jaar weer toeneemt, zijn er geen tekenen dat de ondergrondse voorraad afneemt.

Het water wordt via 27 boorputten en een wel uit de droge bedding van de Kuiseb gepompt. Nog zes putten zullen worden geboord om voldoende water te produceren voor de uraniummijn die bij Rössing, op 60 k.m. van Swakop, ontwikkeld wordt. Deze mijn zal een grootverbruiker zijn. Ook Swakopmund krijgt zijn water uit de van de Kuiseb, die enkele kilometers ten zuiden van Walvisbaai in zee uitmondt.

Het grote onderaardse bekken dankt zijn ontstaan aan rotsbanken onder het zand bij de monding van de Kuiseb. Het water blijft er achter liggen en kan niet naar zee. Het is heerlijk van smaak en bacteriologisch onderzoek heeft aangetoond dat het bijzonder zuiver is.

De woestijn heeft zijn eigenaardigheden. Ten noorden van de rivier liggen woestijnvlakken met hier en daar een kale bult. Afgezien van een schamel verdord bosje, dat zijn leven dankt aan de mist die 's avonds uit zee optrekt, is er geen spoor van struiken, bomen of gras. Het water dat in dit deel van de woestijn aangeboord wordt, is brak en onbruikbaar. Ten zuiden van de Kuiseb, tot honderden kilometers verder bij de Oranjerivier, ligt een van 's werelds meest onherbergbame, uitgestrektste kale duinlandschappen. Vanuit een vliegtuig lijkt het op een grote oceaan met golven. Hier wordt heerlijk zoet water aangeboord.

De waterinstallaties in de Kuiseb dragen de naam Rooibank. Vijftig jaar geleden kwam het eerste water van Rooibank, op 32 kilometer van Walvisbaai, naar de stad. Voor 1925 werd drinkwater per schip vanuit Kaapstad aangevoerd. Bij de aanleg van een haven in 1924 deden de Spoorwegen de ontdekking dat de droge bedding van de Kuiseb vol ondergronds water zat. De wel levert zo'n 240 kubieke meter per uur!

Uit de bedding wordt momenteel 550.000 kubieke meter water per maand gepompt. Op plaatsen waar de rotsbanken direct onder de bedding lopen, staat het water slechts een halve meter hoog, maar op andere plaatsen bereikt het een hoogte van 30 meter.

Zo tweemaal per vijf jaar stroomt de Kuiseb vol en dan gebeuren er vreemde dingen. Het droge zand wordt als een muur door het water voor zich uit geduwd en alles op zijn weg wordt meegesleurd.

Bij de boorputtoren zijn elektrische motoren die de pompen aandrijven en het water naar de oppervlakte brengen. De elektriciteitskabels worden onder het zand gelegd. Wanneer de Kuiseb vol water raakt, duwt de zandmuur ook de kabels voor zich uit. De kracht van het water is zo groot dat kostbare transformatoren boven uit de betonnen torens gerukt en door het water meegesleurd werden. De elektriciteitskabels worden thans met een grote boog stroomopwaarts gelegd, zodat er speelruimte bij vloed is. De pomptoren worden met treinrails in de grond verankerd.

Op 16 k.m. ten zuiden van Rooikop staan nog enkele boorinstallaties. De Kuiseb splitst zich hier; de noordelijke tak gaat naar Walvisbaai en indien deze tak vol zou stromen, zou het bijna ondenkbare gebeuren – de woestijnstad Walvisbaai zou overstromd worden. Om een dergelijke ramp te voorkomen, is de noordelijke tak afgedamd, waardoor al het water zuidwaarts stroomt.

OLIE

De delta lijkt op een grote vlakte vol zandduinen. Hier kan niet met een gewoon voertuig gereden worden, alleen wagens met aandrijving op alle vier wielen kunnen hier uit de voeten. De schuivende zandduinen vormen het grootste probleem. De zes pijpen naar Walvisbaai en de elektriciteitskabels voor de pompinstallaties lopen door dit gebied en af en toe is de plaats van pijpen en kabels nauwelijks terug te vinden door nieuw ontstane duintjes. Toch levert het zand geen grote moeilijkheden; wat onder het zand is geraakt komt in de loop der tijd ook wel weer bloot te liggen. Pas wanneer het zand verdwijnt komen de zorgen. In het verleden gebeurde het maar al te dikwijls dat de kabels en pijpen in de lucht kwamen te hangen, met als gevolg breuk en afgesloten raken van water of stroom. Nu wordt het zand bij kabels en pijpen met olie bespoten, waardoor het zand wordt vastgehouden. In gebieden waar regelmatig regen valt, kan deze methode niet worden gebruikt omdat de olie zich met het grondwater zou vermengen en dat zou vervuilen. Het regent hier echter zo zelden dat dit gevaar vrijwel niet bestaat.

In het midden van de delta, op het hoogste duin, is een vergaarbekken aangelegd, vanwaar het water naar Walvisbaai wordt geleid. Met veel moeite is een weg aangelegd naar het betonnen bekken, maar door het steeds schuivende zand is deze weg dikwijls moeilijk terug te vinden. Om te voorkomen dat het spaarbekken onder een zandduin verdwijnt, wordt aan de voet van een aankruipend duin een omheining van palen geplaatst. Duinen houden er niet van om over hekken te klimmen!

Een storm in de duinen is een verschrikking. Zelfs een zacht briesje van dit gebied een enorme zandwolk, waarin ademen nauwelijks mogelijk is. „Zand komt waar water niet komen kan”, zeggen de mensen hier. En het is waar. Het loopt tussen de dakpannen door, tussen vensters en kozijnen, tussen je kiezen, er is geen houden aan.

Ontleend aan Die Burger.

T A A L

Taal, zo staat het in de encyclopedie, is het vermogen, zijn gedachten uit te drukken door woorden.

Het aantal talen, dat over de gehele wereld gesproken wordt, bedraagt wel 2000.

Over het ontstaan der talen bestaan verschillende theorieën.

De stam-theorie neemt aan, dat de verschillende talen ontstaan zijn door steeds verder schrijdende versplitsing van de oorspronkelijke oertaal.

Anderen zoeken de oorzaak van het uiteenlopen der talen in het optreden van verschillende plaatsen der aarde van spraakwijzigingen die zich dan golf-gewijze voortplanten.

De bijbel spreekt van taalverwarring bij de bouw van de toren van Babel. Een ruwe verdeling der bestaande talen is die in *i s o l e r e n d e* talen, die geen buigingsuitgangen hebben; *a g g l u t i n e e r d e* talen, waarbij stam en uitgang gescheiden zijn; *f l e c t e r e n d e* talen, waarbij stam en uitgang één geheel vormen.

We zouden ook een andere indeling der talen kunnen toepassen, bijv. in taalgroepen monosyllabische, indogermaanse, semietische, enz. en ook in oude talen en moderne talen.

Dit alles zou mij te ver voeren van mijn doel dat ik mij zelf gesteld heb, want ik geloof dat taalkwesties in de wereld een grote rol spelen, omdat taal niet alleen is een stuk cultuur, traditie of noem het om mij folklore, maar een uiting van een volk, zoals het wil leven. Men kan elkander vinden (éénheid) in de klanken van die taal. De taal is de balans van de eenheid van een volk, van een volksgroep.

In deze taalkwesties spelen vele factoren mee.

Zouden vele vraagstukken niet terug te brengen zijn op taalkwesties? Ook de onlusten in verschillende delen van de wereld?

Men wil niet een gelijkschakeling met andere volken, maar men wil zich zelf blijven in eigen cultuur en levensstijl. Dit verschijnsel kan men konkluderen in het groot en in het klein. Ik denk hierbij aan België, aan Friesland. Dorpen willen niet graag bij een stad worden ingedeeld. Wanneer een volk zich bewust wordt van taalbesef, dan is dat te merken in de wereldopinie van dat volk.

Nu heb ik het alleen nog maar gehad over talen, maar denk eens aan de vele verschillen dialecten die gesproken worden.

Leest u boven dit artikeltje maar „Taal en dialect”.

Zoals u weet, heb ik een gedeelte van mijn lentevakantie doorgebracht in de achterhoek van Gelderland. Daar spreken ze een prachtig taaltje (dialect) dat moeilijk te verstaan is, tenminste als ze onderling echt Gelders praten. Ik was met mijn Hollands taaltje wel een erg buitenbeentje, waar men niet graag naar luisterde, tenminste zo kwam het bij mij over.

Onder elkander praten ze vlot, maar zodra ik er weer even tussen kwam, volgde een stilte.

Daarom is mijn mening, laat een volk zijn taal behouden, laat bestaande volksgroepen zijn taal (dialect) spreken, omdat het eenheidsgevoel levendig blijft en het taalbesef groeit.

BESTUUR NIJDAMSTRA-STICHTING

Voorzitter: T. Nijdam, Coornhertstraat 12, Leeuwarden
tel. 05100 – 22167

Secretaris-penningmeester: C. v.d. Schoot Azn., Heerenhage 205,
Heerenveen, tel. 05130 – 24792

LEDEN

H. Nijdam-Smit Boerhavelaan 113, Groningen, tel. 050 –
253701

K. Nijdam Geastwei 24, Oudemirdum, tel. 05147 –
405

W. Wijnia Angelsloërdijk 225, Statenhoek, Emmen,
tel. 05910 – 22068

POSTGIRO-REKENING 82 67 24

REKENING RABO-BANK gironummer: 81 46 57, rek. nr. 3264.65.308
beiden ten name van: Penningmeester Nij-
damstra-Stichting te Heerenveen.

FAMILIEBLAD „DE NIJDAMSTRA-TYNGE”
Lid/abonnees fl. 12,— per jaar. (Vóór 31
maar te betalen). Halfjaarlijks fl. 6,— mits
betaling plaatsvindt vóór 31 januari/juli.
Donateurs/leden fl. 6,— per jaar. Dezelfde
voorwaarden als hierboven vermeld.

REDAKTIE T. Nijdam, Coornhertstraat 12, Leeuwarden.

BIJ ONBESTELBAARHEID GAARNE RETOUR AAN:

Coornhertstraat 12, Leeuwarden (zo mogelijk
opgave van nieuw adres).